

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра економіки, обліку і оподаткування

ВСТУП ДО ФАХУ

Методичні вказівки до практичних занять
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування»
усіх форм навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри економіки,
обліку і оподаткування
Протокол № 11 від 28 серпня 2023 року

ЧЕРНІГІВ 2023

Вступ до фаху. Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» усіх форм навчання/ Укладач: Ю.М. Перетяцько – Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2023. 26 с.

Укладач: ПЕРЕТЯТЬКО Юлія Митрофанівна, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування Національного університету «Чернігівська політехніка»

Відповідальний за випуск: ДЕРІЙ Жанна Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, обліку і оподаткування Національного університету «Чернігівська політехніка»

Рецензенти: ГНЕДІНА Катерина Володимирівна, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування Національного університету «Чернігівська політехніка»

ЗМІСТ

Практичне заняття 1. ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЇ БУХГАЛТЕР	5
Практичне заняття 2. УНІВЕРСИТЕТСЬКА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ	5
Практичне заняття 3. НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» У СИСТЕМІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ	6
Практичне заняття 4. СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ГРОМАДСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТУ	8
Практичне заняття 5. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ	8
Практичне заняття 6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ	11
Практичне заняття 7. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	14
Практичне заняття 8. НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	15
Практичне заняття 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ	16
Практичне заняття 10. ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ПРО БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ, АНАЛІЗ І АУДИТ	18

ВСТУП

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Вступ до фаху» спрямовано на закріплені здобувачами вищої освіти теоретичних знань щодо системи вищої освіти в Україні, із фаховою підготовкою за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», усвідомлення здобувачами вищої освіти важливості обліку і оподаткування на мікро- і макрорівні, отримання необхідних базових знань для подальшого вивчення навчальних дисциплін професійного спрямування спеціальності «Облік і оподаткування», засвоєння здобувачами вищої освіти базових понять і категорій з бухгалтерського обліку і оподаткування, формування критичного і аналітичного мислення щодо оцінки основних причинно-наслідкових зв'язків професії з економічним розвитком суб'єктів господарювання.

Методичні вказівки до виконання практичних занять охоплюють 10 тем:

Тема 1. Виникнення та становлення професії бухгалтер.

Тема 2. Університетська освіта в контексті Болонського процесу.

Тема 3. Національний університет «Чернігівська політехніка» у системі університетської освіти.

Тема 4. Студентське самоврядування як невід'ємна частина громадського самоврядування університету.

Тема 5. Організація навчального процесу в університеті.

Тема 6. Зміст освітньої програми «Облік і оподаткування».

Тема 7. Організація самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти.

Тема 8. Науково-практична підготовка здобувачів вищої освіти.

Тема 9. Організація підготовки фахівців з обліку і оподаткування.

Тема 10. Загальні поняття про бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит.

До кожної теми включено питання до обговорення, практичні завдання та перелік рекомендованої літератури до вивчення теми.

Завдання до практичних занять розроблені таким чином, щоб здобувач вищої освіти міг досягти або вдосконалити такі програмні результати навчання:

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Практичне заняття 1. ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЇ БУХГАЛТЕР

1.1. Питання для обговорення

1. Мета та завдання дисципліни “Вступ до фаху”.
2. Головні історичні етапи розвитку бухгалтерського обліку.
3. Лука Пачолі як засновник класичного бухгалтерського обліку.
4. Головні тези “Трактат про рахунки і записи”.
5. Емблема бухгалтерської професії та трактування його елементів.

1.2. Практичні завдання

Завдання 1.1. Підготувати реферат та презентацію до нього на тему:

1. Облік в античному світі.
2. Облік Середньовіччя.
3. Зародження та становлення бухгалтерського обліку в Італії.
4. Зародження та становлення бухгалтерського обліку в Німеччині.
5. Зародження та становлення бухгалтерського обліку в сучасній Україні.

1.3. Список рекомендованої літератури

1. Пасько Т.О. Історія бухгалтерського обліку : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – Суми : ВТД „Університетська книга”, 2009. 141 с.
2. Остап'юк М.Я. Лучко М.Р., Даньків Й.Я. Історія бухгалтерського обліку : навч. посібн. – Київ : Знання, 2009. 278 с.

Практичне заняття 2. УНІВЕРСИТЕТСЬКА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Питання для обговорення

1. Що таке Болонський процес?
2. Основні результати приєднання до Болонської декларації?
3. Нормативно-правове регулювання вищої освіти в Україні.
4. Що таке рівні вищої освіти?
5. Які існують види освітніх ступенів?
6. Які види закладів вищої освіти існують?

2.2. Практичні завдання

Завдання 2.1. Ознайомитися з основними розділами Закону України “Про вищу освіту”.

Завдання 2.2. За порядковим номером у списку групи проаналізувати та охарактеризувати розділ Закону.

Таблиця 2.1 – Розділи Закону України “Про вищу освіту”

Варіант	Розділ Закону	Варіант	Розділ Митного кодексу
1	I Розділ	11	XI Розділ
2	II Розділ	12	XII Розділ
3	III Розділ	13	XIII Розділ
4	IV Розділ	14	XIV Розділ
5	V Розділ	15	XV Розділ
6	VI Розділ		
7	VII Розділ		
8	VIII Розділ		
9	IX Розділ		
10	X Розділ		

Завдання 2.3. Проаналізувати розділ Закону України “Про вищу освіту”.

Таблиця 2.2 – Розділи Закону України “Про вищу освіту”

№ розділу	Кількість та назв статей	Основний зміст
I Розділ	Стаття 1	
	Стаття 1	
	Стаття 2	
...

2.3 Список рекомендованої літератури

1. Про вищу освіту : Законі України від 01.07.2014 р. №1556. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Практичне заняття 3. НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» У СИСТЕМІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

3.1. Питання для обговорення

1. Історичні етапи розвитку Національного університету “Чернігівська політехніка”.
2. Охарактеризуйте структуру Національного університету “Чернігівська політехніка”.
3. ННІ економіки у структурі Національного університету “Чернігівська політехніка”.
4. Історичні етапи розвитку кафедри економіки, обліку і оподаткування.

3.2. Практичні завдання

Завдання 3.1. Ознайомитися із сайтом Університету <https://stu.cn.ua/> та охарактеризувати головні його елементи (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Головні елементи сайту Університету

Елемент	Зміст
Університет	
Якість освіти	
Освітній процес	
Міжнародна діяльність	
Наука та інновації	
Нормативно-правова база та публічна інформація	
Студентська рада	

Завдання 3.2. Ознайомитися із сайтом кафедри економіки, обліку і оподаткування та охарактеризувати головні його елементи.

Таблиця 3.2 – Головні елементи сайту Кафедри

Елемент	Зміст

Завдання 3.3. Командна робота. Здобувачі вищої освіти діляться на три групи (або на іншу кількість на розсуд викладача) та розробляють концепцію функціонування “університету майбутнього”. При цьому рекомендується включити до розробки наступні питання:

- Умови вступу до університету;
- Форма навчання;
- Освітні програми;
- Формування “м’яких” та “твердих” навичок;
- Цінності навчання;
- Форми проведення навчального процесу;
- Фінансування освітнього процесу;
- Тощо

Результати розробки команда представляє у формі інфографіки у форматі jpeg.

3.3 Список рекомендованої літератури

1. Про вищу освіту : Законі України від 01.07.2014 р. №1556. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Національного університету «Чернігівська політехніка». *Офіційний сайт*. URL: <https://stu.cn.ua/universitytet/istoriya/>
3. Кафедра економіки, обліку і оподаткування. *Офіційний сайт*. URL: <https://ekona.stu.cn.ua/>

Практичне заняття 4. СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ГРОМАДСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТУ

4.1. Питання для обговорення

1. Організація студентського самоврядування Національного університету “Чернігівська політехніка”.
2. Мета та функції студентського самоврядування.
3. Структура студентської ради ННІ економіки.

4.2. Практичні завдання

Завдання 4.1. Здобувачу вищої освіти необхідно розробити та представити програму кандидати на голову студентської ради ННІ економіки.

Результати розробки мають бути у формі інфографіки у форматі jpeg.

4.3. Список рекомендованої літератури

1. Положення про студентське самоврядування національного університету “Чернігівська політехніка”. URL: <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-stud-samovryad/polozh-pro-stud-samovryad.pdf>

Практичне заняття 5. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ

5.1. Питання для обговорення

1. Нормативне забезпечення освітнього процесу в Національному університеті “Чернігівська політехніка”.
2. Що таке освітній процес та його принципи?
3. Основні завдання освітнього процесу.
4. Форми та рівні вищої освіти.
5. Форми організації освітнього процесу.
6. Види та форми академічної мобільності.
7. Права та обов'язки осіб, які навчаються в Університеті.

5.2. Практичні завдання

Завдання 5.1. Дати характеристику наступним формам навчання (табл. 5.1).

Таблиця 5.1 – Рівні вищої освіти

Рівень вищої освіти	Зміст
Очна	
Заочна	
Дистанційна	
Мережева	
Дуальна	

Завдання 5.2. Визначити назву рівня вищої освіти (табл. 5.2).

Таблиця 5.2 – Форми навчання

Рівень вищої освіти	Зміст
	передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв'язування типових спеціалізованих завдань у певній галузі професійної діяльності
	передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності
	передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв'язування завдань дослідницького та/або інноваційного характеру в певній галузі професійної діяльності

Завдання 5.3. З'єднати лінією форму освітнього процесу та її тлумачення.

1. Лекція
 - а) вид навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти під керівництвом викладача особисто проводить натурні або імітаційні експерименти чи дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень
2. Практичне заняття
 - б) вид навчального заняття, на якому викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем
3. Індивідуальне заняття
 - в) вид навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти отримує відповіді від НПП на конкретні запитання або пояснення окремих теоретичних положень

4. Семінарське заняття г) вид навчального заняття, на якому НПП організує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування
5. Консультація д) основний вид проведення навчальних занять в Університеті, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу
6. Лабораторне заняття ж) вид навчального заняття, яке проводиться з окремими здобувачами вищої освіти з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей

Завдання 5.4. Дати характеристику наступним видам академічної мобільності (табл. 5.3).

Таблиця 5.3 – Види академічної мобільності за місцем реалізації

Види академічної мобільності	Зміст
Внутрішня	
Міжнародна	
Віртуальна	
Внутрішньо університетська	

Завдання 5.5. Дослідити одну з програм академічної мобільності на сторінці Міжнародного відділу (<https://stu.cn.ua/mizhnarodna-diyalnist/akademichna-mobilnist/>). Навести вимоги до претендента згідно обраної програми.

Завдання 5.6. Для участі у внутрішній мобільності за освітньою програмою “Облік і оподаткування” необхідно написати мотиваційний лист (обсяг 250-300 слів).

5.3. Список рекомендованої літератури

1. Положення про організацію освітнього процесу в НУ “Чернігівська політехніка”. URL: <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>
2. Міжнародний відділ. *Офіційна сторінка*. URL: <https://stu.cn.ua/mizhnarodna-diyalnist/akademichna-mobilnist/>.

Практичне заняття 6. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ “ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ”

6.1. Питання для обговорення

1. Що таке освітня програма?
2. Структура освітньої програми.
3. Характеристика освітньої програми “Облік і оподаткування”.
4. Види компетентностей, які має здобути здобувач вищої освіти освітньої програми “Облік і оподаткування”.
5. Результати навчання за освітньою програмою “Облік і оподаткування”.
6. Що таке навчальний план?
7. Структура навчального плану за освітньою програмою “Облік і оподаткування”.
8. В чому різниця між обов’язковими і вибірковими дисциплінами?

6.2. Практичні завдання

Завдання 6.1. Згідно навчального плану визначити код дисципліни та кількість кредитів. Поставити позначку щодо обов’язкової чи вибіркової дисципліни (табл. 6.1).

Таблиця 6.1- Назви дисципліни за освітньою програмою “Облік і оподаткування”

Код	Компонент освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, атестаційний екзамен)	Кількість кредитів	Обов’язкова чи вибіркова дисципліна
	Аудит		
	Облік і звітність в оподаткуванні		
	Історія України		
	Сучасна економіка		
	Тайм-менеджмент для бухгалтерів і податківців		
	Філософія		
	Фахова українська мова та основи ділової комунікації		
	Бухгалтерський облік		
	Іноземна мова		
	Облік і звітність в бюджетних установах		
	Безпека життєдіяльності та основи охорони праці		
	Облік у сільському господарстві		
	Обліковий апарат в системі управління		
	Основи академічного письма		
	Громадянська освіта		

	Податкова система		
	Фінансовий облік		
	Фізичне виховання		
	Вища математика		
	Інформатика		
	Історія бухгалтерського обліку і оподаткування		
	Політекономія		
	Основи теорії систем		
	Основи макро- та мікроекономіки		
	Митна справа		
	Податковий менеджмент		
	Статистика		
	Інформаційні системи і технології в обліку та оподаткуванні		
	Теорія ймовірностей і математична статистика		
	Вступ до фаху		
	Нормативно-правове забезпечення обліку і оподаткування		
	Теорія економічного аналізу		
	Організація документування господарських операцій		
	Звітність підприємств		
	Управлінський облік		

Завдання 6.2. Перегляньте навчальний план освітньої програми “Облік і оподаткування”. Які дисципліни із перелічених формують наступні результати навчання (табл. 6.2).

Таблиця 6.2 – Програмні результати

Результат навчання	Назва дисциплін
ПР03. Визначати сутність об’єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.	
ПР04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.	
ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.	
ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності	

підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.	
ПР07. Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.	
ПР08. Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації.	
ПР10. Розуміти теоретичні засади аудиту та вміти застосовувати його методи і процедури.	
ПР12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування.	
ПР14. Вміти застосовувати економіко-математичні методи в обраній професії	
ПР18. Аналізувати розвиток систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві.	
ПР20. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом.	

Завдання 6.3. Перегляньте навчальний план освітньої програми “Облік і оподаткування”. Випишіть у таблицю 6.3 по 7 дисциплін із циклу загальної підготовки та фахової (табл. 6.3).

Таблиця 6.3 – Цикл підготовки

Цикл підготовки	Назва дисципліни
Цикл загальної підготовки	1.
	2.
	3.
	...
	7.
Цикл фахової підготовки	1.
	2.
	3.
	...7

Завдання 6.4. Перегляньте освітню програму “Облік і оподаткування” та навчальний план до неї. Поміркуйте та сформулюйте пропозиції щодо її покращення.

6.3. Список рекомендованої літератури

1. Освітньо-професійна програма “Облік і оподаткування” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікація «бакалавр обліку і оподаткування».

Практичне заняття 7. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

7.1. Питання для обговорення

1. Що таке індивідуальна робота?
2. Що таке самостійна робота?
3. Організація здійснення індивідуально та самостійної роботи.

7.2. Практичні завдання

Завдання 7.1. Скласти бібліографію до теми наукового дослідження, вказавши не менше ніж 15 джерел: нормативно-правові (до 3 позицій); підручники (до 4 позицій), збірники тез конференцій (до 3 позицій), фахові наукові статті (до 7 позицій); автореферати (до 3 позицій), дисертації (до 3 позицій); словники (до 3 позицій). Кількістю джерел здобувач може варіювати довільно, але в максимально допустимих обсягах. Тему наукового дослідження здобувач обирає згідно варіанту. Необхідно врахувати, що джерела інформації мають бути датовані не пізніше ніж за 5 років до поточного року. Оформлювати літературу слід за ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.

Таблиця 7.1 – Вихідні дані

Порядковий номер здобувача у групі	Тематика
1, 16	Облік основних засобів
2, 17	Облік нематеріальних активів
3, 18	Облік запасів
4, 19	Облік заробітної плати
5, 20	Облік грошових коштів в касі
6, 21	Облік грошових коштів на розрахунковому рахунку
7, 22	Облік дебіторської заборгованості
8, 23	Облік власного капіталу

9, 24	Облік кредитів
10, 25	Облік кредиторської заборгованості
11, 26	Облік податків
12, 27	Автоматизація бухгалтерського обліку
13, 28	Облік собівартості
14, 29	Облік виготовленої продукції
15, 30	Облік реалізованої продукції

На основі підібраних джерел необхідно написати реферат із викладенням основних тез за тематикою дослідження. Обсяг роботи не більше 15 листів формату А4.

Практичне заняття 8. НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

8.1. Питання для обговорення

1. Організація науково-дослідної роботи.
2. Що таке тези доповідей та основні вимоги до її написання.
3. Що таке наукова стаття та основні вимоги до її написання.
4. Діяльність наукового клубу “Юні агенти змін”.

8.2. Практичні завдання

Завдання 8.1. З метою дослідження стану гармонізації вітчизняної методології бухгалтерського обліку із міжнародною здобувачу вищої освіти необхідно проаналізувати НП(с)БО і МСФЗ згідно варіанту (табл. 8.1). За результатами роботи оформити таблицю та визначити спільні і відмінні умови. Зробити висновки та сформулювати пропозиції щодо гармонізації документів.

МСФЗ, який відповідає НП(с)БО згідно варіанту здобувач визначає самостійно.

Таблиця 8.1 – Вихідні дані

Порядковий номер здобувача у групі	Тематика
1, 16	НП(С)БО 7 “Основні засоби”
2, 17	НП(С)БО 8 “Нематеріальні активи”
3, 18	НП(С)БО 9 “Запаси”
4, 19	НП(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість”
5, 20	НП(С)БО 14 “Оренда”
6, 21	НП(С)БО 15 “Дохід”
7, 22	НП(С)БО 16 “Витрати”
8, 23	НП(С)БО 26 “Виплати працівникам”
9, 24	НП(С)БО 30 “Біологічні активи”
10, 25	НП(С)БО 31 “Фінансові витрати”
11, 26	НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”

12, 27	НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність”
13, 28	НП(С)БО 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”
14, 29	НП(С)БО 11 “Зобов’язання”
15, 30	НП(С)БО 18 “Будівельні контракти”

8.3. Список рекомендованої літератури

1. Положення про організацію науково та науково-технічної діяльності в Національному університеті “Чернігівська політехніка”. URL: <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-nauka/polozh-pro-organizaciyu-naukovoyi-ta-naukovo-tehnichnoyi-diyalnosti.pdf>

2. Програма розвитку наукової діяльності НУ “Чернігівська політехніка” на 2023-2027 роки. URL: <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-nauka/programma-rozvytku-naukovoyi-diyalnosti.pdf>

3. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja>

4. Переклад міжнародних стандартів фінансової звітності 2022 року та Концептуальної основи фінансової звітності. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_2022_updated-576

Практичне заняття 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

9.1. Питання для обговорення

1. Кваліфікаційні характеристики головного бухгалтера.
2. Кваліфікаційні характеристики бухгалтера.
3. Кваліфікаційні характеристики аудитора.
4. Кваліфікаційні характеристики ревізора.
5. Кваліфікаційні характеристики документознавця.

9.2. Практичні завдання

Завдання 9.1. Із перелічених навичок (табл. 9.1) визначити які з них обов’язкові та м’які. Обґрунтуйте свою відповідь.

Таблиця 9.1 – Навички для фахівця з обліку та оподаткування

Назва навички	Обов'язкова	М'яка	Обґрунтування
Знання англійської мови			
Комунікабельність			
Лідерство			
Знання податкового законодавства			
Командна робота			
Чесність			
Вміння приймати рішення			
Творчість			
Відповідальність			
Вміння управляти часом			
Знання первинних документів			

Завдання 9.2. Командна робота. Здобувачі вищої освіти поділяються на 5 команд. Кожна команда обирає одну із запропонованих посад фахівця з обліку та оподаткування: головний бухгалтер, бухгалтер, аудитор, податківець, митник. Для обраної посади необхідно визначити: завдання та функціональні обов'язки, кваліфікаційні вимоги, фахові навички; види підприємств, де можуть працювати.

Завдання 9.3. Командна робота. Здобувачі вищої освіти поділяються на 5 команд та розробляють систему м'яких навичок, якими має володіти фахівець з обліку і оподаткування (посади залишаються ті ж, що і в завданні 9.2), обґрунтовуючи свій вибір (табл. 9.2).

Таблиця 9.2 – Система м'яких навичок для фахівця з обліку та оподаткування

Група навичок	Назва навички	Обґрунтування
Організаційні	1.	
	2.	
	3.	
	...	
	n	
Комунікативні	1.	
	2.	
	3.	
	...	
	n	
Індивідуальні	1.	
	2.	
	3.	
	...	
	n	

Завдання 9.4. Запропоновані м'які навички із завдання 9.3 необхідно виписати на стікери. Із кожного блоку команди необхідно обрати лише одну. Рішення команди оприлюднюється на дошці зі стікерами

9.3. Список рекомендованої літератури:

1. Soft skills. М'які навички для успішної кар'єри майбутнього. URL: <https://taslife.com.ua/blog/soft-skills>

2. Навички в резюме: як заповнити, приклади і рекомендації на 2023. URL: <https://sweetcv.com/ua/guide/resume-skills>

3. Drivers of change and future skills. URL: <https://www.accaglobal.com/an/en/technical-activities/technical-resources-search/2016/june/professional-accountants-the-future-report.html>

Практичне заняття 10. ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ПРО БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ, АНАЛІЗ І АУДИТ

10.1. Питання для обговорення

1. Види обліку та їх мета.
2. Користувачі облікової інформації та їх потреби.
3. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку.
4. Що таке первинний документ?
5. Види обов'язкових та додаткових реквізитів.
6. Види первинних документів та їх призначення.
7. Поняття та функції податків.
8. Елементи податку та їх характеристика.
9. Що таке аудит?

10.2. Практичні завдання

Завдання 10.1. Наведіть приклади інформаційних потреб для кожного користувача облікової інформації (рис. 10.1).

Рисунок 10.1 - Користувачі облікової інформації

Завдання 10.2. Знайдіть та з'єднайте стрілкою назву принципу, якому відповідає зміст.

Назва принципу	Зміст принципу
послідовність	фінансова звітність повинна містити повну інформацію про діяльність підприємства
єдиний грошовий вимірник	підприємство є юридичною окремою особою
повне висвітлення	постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики.
превалювання сутності над формою	оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати й надалі
автономність	доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів
безперервність	операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми

Нарахування

вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці

Завдання 10.3. У таблицю 10.1 напишіть мету та сферу застосування відповідного стандарту.

Таблиця 10.1 – Мета та призначення стандартів

Назва стандарту	
<u>НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”</u>	
<u>НП(С)БО 7 “Основні засоби”</u>	
<u>НП(С)БО 8 “Нематеріальні активи”</u>	
<u>НП(С)БО 9 “Запаси”</u>	
<u>НП(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість”</u>	
<u>НП(С)БО 11 “Зобов’язання”</u>	
<u>НП(С)БО 15 “Дохід”</u>	
<u>НП(С)БО 16 “Витрати”</u>	
<u>НП(С)БО 17 “Податок на прибуток”</u>	
<u>НП(С)БО 18 “Будівельні контракти”</u>	
<u>НП(С)БО 19 “Об’єднання підприємств”</u>	
<u>НП(С)БО 21 “Вплив змін валютних курсів”</u>	
<u>НП(С)БО 22 “Вплив інфляції”</u>	
<u>НП(С)БО 23 “Розкриття інформації щодо пов’язаних сторін”</u>	
<u>НП(С)БО 24 “Прибуток на акцію”</u>	
<u>НП(С)БО 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва”</u>	
<u>НП(С)БО 26 “Виплати працівникам”</u>	
<u>НП(С)БО 27 “Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність”</u>	

Завдання 10.4. В таблиці 10.2 визначити обов’язковість реквізиту первинного документу, поставивши позначку “+” у відповідну комірку

Таблиця 10.2 – Реквізити первинних документів

Назва реквізиту	Обов’язковий	Додатковий
назва документа (форми)		
Номер документа		
Дата складання		
назва підприємства, від імені якого складено документ		
місце складання документа		
зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції		
Печатка		

Завдання 10.6. За первинним документом (рис.10.3) визначити які обов'язкові реквізити відсутні.

№ 25 від 29.05.2018 р.

Постачальник: ТОВ «Едельвейс»,
р/р 26005999999999 у банку АКБ «Аваль», м. Чернігів, МФО 300335
14000, м. Чернігів, пр. Перемоги, 153, тел. +380(46)151554

Покупець: ТОВ «Орхідея»,
р/р 26005333333333 у банку АКБ «Приватбанк», м. Чернігів, МФО 353586
14032, м. Чернігів, вул. Белова, 37, тел. +380(46)181864

Договір: купівлі-продажу № 12 від 15.05.2018 р.

№	Товар	Кіль-ть	Од.	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	лак меблевий акрил-поліуретановий Trae Lux Moebel lak (0,25л)	10	банки	150,00	1500,00
2	ДВП СТ-40 (2.5мм×2440 мм ×1220 мм)	5	лист	95,00	475,00
				Всього:	1975,00
Всього найменувань 2.				Сума без ПДВ:	395,00
				Всього з ПДВ:	2370,00

Дві тисячі триста сімдесят гривень 00 копійок,
у т.ч. ПДВ: **Триста дев'яносто п'ять гривень 00 копійок**

За довіреністю № 5
від 29.05.2018 р.

Рисунок 10.3. Зразок первинного документа

Завдання 10.7. Охарактеризувати призначення первинних документів, які визначенні в таблиці 10.4.

Таблиця 10.4 – Первинні документи

Назва документа	Характеристика документа
Видаткова накладна	
Товарно-транспортна накладна	
Акт приймання виконаних робіт (послуг)	
Касові ордери (прибутковий та видатковий)	

Рахунок-фактура	
Банківська виписка	

Завдання 10.8. За порядковим номером у списку групи проаналізувати та охарактеризувати розділ Закону України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність”

Таблиця 10.5 – Розділи Закону України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність”

Варіант	Розділ Закону
1,11, 22	I Розділ
2,13, 23	II Розділ
3, 14, 24	III Розділ
4, 15, 25	IV Розділ
5, 16, 26	V Розділ
6, 17, 27	VI Розділ
7, 18, 28	VII Розділ
8, 19, 29	VIII Розділ
9, 20, 30	IX Розділ
10, 21	X Розділ

Завдання 10.9. За даними таблиці 10.6 визначити вид податків та зборів. У колонці 2 необхідно вказати назву “податок” чи “збір”, а у колонках 3 та 4 поставити позначку “+”.

Таблиця 10.6 – Система оподаткування України

Назва податку (збору)	Податок або збір	Загальнодержавний	Місцевий
На додану вартість			
На прибуток підприємств			
На доходи фізичних осіб			
Плата за землю			
Транспортний			
Туристичний			
Єдиний			
Екологічний			
Мито			

Завдання 10.10. Охарактеризувати податки, які зазначені в таблиці 10.7 наступними показниками: ставка на поточний період, платник, база оподаткування.

Таблиця 10.7 – Характеристика податків

Назва податку	Ставка на поточний період	Платники	База оподаткування
На додану вартість			
На прибуток підприємств			
На доходи фізичних осіб			
Туристичний			
Єдиний			

Завдання 10.11. Навести приклади “незвичних” податків, які існували (існують) у світі. Обов’язково навести назву податку, країну, ставки та дату існування податку (не менше 10 податків).

Завдання 10.12. Заповнити угорський кросворд на тему податків.

Слова, які знаходяться з права необхідно віднайти в кросворді. Слова можуть змінюватися в будь-якому напрямленні але тільки під прямим кутом.

п	п	л	а	т
о	с	к	и	н
д	т	а	в	к
а	ц	к	а	а
т	и	з	п	д
о	м	о	п	в
к	и	т	л	д
п	р	ж	а	е
б	и	і	т	к
у	т	о	к	л
і	ц	а	р	а
я	п	е	н	я

Податок
Платник
Ставка
Акциз
ПДВ
Мито
Платіж
Прибуток
Декларація
Пеня

Завдання 10.13. Написати есе на одну із тем: “Чому я маю обов’язково сплачувати податки” або “Чому я не хочу платити податки”. Обсяг есе має бути не більше 250 слів та не менше 200.

10.3. Список рекомендованої літератури:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 № 996.
2. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88
3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>